

Lokaal Scenario Atelier: Deelregio IJmond Kennemerland

Velsen

Datum: 28 januari 2020

Locatie: Gemeentehuis Velsen in IJmuiden

Inleiding:

Dit is het verslag van de bijeenkomst in Velsen, 28 januari 2020. In deze bijeenkomst hebben inwoners verkend wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor de opwek van grootschalige zon- en windenergie in Velsen als onderdeel van de deelregio IJmond Zuid-Kennemerland. Dit is gedaan met behulp van scenario's en bouwstenen. De scenario's geven inzicht in de mogelijke keuzes en de effecten daarvan. De scenario's die zijn gebruikt, zijn: (1) maximale energieopbrengst, (2) kostenefficiënt, (3) nieuw energielandschap

De scenario's zijn gemaakt door de gemeenten, samen met onder meer de provincie, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, bedrijfsleven en de netbeheerder. Ze zijn een middel om met elkaar het gesprek aan te gaan.

Een bouwsteen bestaat uit een bepaalde techniek van energieopwekking (bijv. windmolens), op een plek (bijv. agrarische grond), onder een bepaalde conditie (bijv. langs de snelweg). De bouwsteen heet dan "windmolen op agrarische grond langs de snelweg".

De deelnemers hebben gepraat over de scenario's en welke bouwstenen hun voorkeur hebben. Per scenario hebben ze op de kaart van de gemeente aangegeven waar de bouwstenen kunnen komen en waar zeker niet.

In totaal hebben 45 mensen deelgenomen aan de bijeenkomst. De samenstelling van de groep was als volgt: een mix van bewoners, energiecoaches, energiecoöperaties, vertegenwoordigers van windpark IJmond, ondernemers, vertegenwoordigers van Green BIZ, raadsleden (als toehoorder) en een statenlid.

Vervolg

De opbrengsten van de lokale bijeenkomsten van de 29 gemeenten in de energieregio Noord-Holland Zuid worden verwerkt op een kaart. Hierop wordt aangegeven wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor duurzame energieopwekking. Deze kaart vormt de basis van de concept-RES. De concept-RES wordt voor vaststelling aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouders. Na vrijgave door het College worden raadsleden gevraagd naar hun wensen en bedenkingen bij de concept-RES. Ook de deelnemers aan de regionale en lokale bijeenkomsten krijgen de concept-RES toegestuurd en daarmee de mogelijkheid om hun mening te geven.

De concept-RES wordt besproken in regionale en lokale raadsbijeenkomsten, Statenbijeenkomsten en overleggen van de Algemeen Besturen van de waterschappen. Daarnaast zal in mei '20 een regiobreed Noord-Holland overleg worden georganiseerd waarin alle raadsleden, collegeleden, bestuurders, Statenleden, leden van de dagelijks en algemeen besturen van de waterschappen binnen de regio met elkaar in gesprek kunnen gaan.

De concept-RES wordt met alle wensen, bedenkingen en meningen van deelnemers voor doorrekening aangeboden aan het Nationaal Programma RES en het Planbureau voor de Leefomgeving. Als de energieregio groen licht heeft gekregen, wordt per zoekgebied onderzocht wat een concrete plek voor zonneweides en/of windmolens zou kunnen zijn. Hierbij worden inwoners en andere belanghebbenden nadrukkelijk betrokken.

Inhoud:

Beschrijving van de scenario's:	3
Kansen, aandacht-en discussiepunten:	3
Gesprek over de scenario's en bouwstenen:.....	5
Scenario banner:	7

Beschrijving van de scenario's:

Specifiek voor de deelregio IJmond/Zuid-Kennemerland zijn drie scenario's opgesteld, namelijk: (1) Maximale energieopbrengst, (2) Kostenefficiënt en (3) Nieuw energielandschap.

Het scenario **Maximale energieopbrengst** richt zich op de maximale opwekking van duurzame energie en het besparen van CO₂. De belangrijkste uitgangspunten:

- Maatschappelijke opgaven zijn ondergeschikt aan de opwekking van duurzame energie en het besparen van CO₂.
- Op geschikte plekken is ingezet op grootschalige opwekking door zowel wind als zon en op restplekken wordt extra CO₂ vastgelegd door het aanplanten van groen.
- De afhankelijkheid van de import van energie is geminimaliseerd door de grote hoeveelheid opgewekte energie.

Het scenario **Kostenefficiënt** richt zich op afwegingen die het meest kostenefficiënt zijn. Het gaat hier om de integrale kosten van alle stakeholders. De belangrijkste uitgangspunten:

- Er ligt een grote nadruk op de kosten van het netwerk, waardoor opwekking en gebruik dichtbij elkaar liggen.
- De voorkeur gaat uit naar gebieden waar infrastructuur aanwezig is, of waar capaciteit is.
- Beleidsbeperkingen zijn leidend, zodat de procedures makkelijker kunnen verlopen en er geen aanpassingen aan de turbines of zonnevelden gedaan hoeven te worden.

Het scenario **Nieuw energielandschap** gaat uit van een nieuwe kijk op het huidige landschap. De regio is trots op zijn energieopwekking en besparing. De belangrijkste uitgangspunten:

- Men heeft opwekking een prominente plek gegeven in het dagelijks leven en op plekken waardoor de structuur van het landschap versterkt wordt.
- Door de plaatsing van turbines worden oude landschappelijke waarden benadrukt. Zonnevelden worden in stroken georganiseerd waardoor de structuur van het landschap intact blijft.
- De energietransitie zoekt koppeling met andere opgaves, zoals van biodiversiteit en water.
- Er is een nieuw soort economie ontstaan die draait om groene energie.

Kansen, aandacht-en discussiepunten:

Eén of meerdere deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Lokale kansen in de regio:

- Zonnepanelen op de pier van IJmuiden (Noord- en Zuidpier).
- Zonnepanelen langs de Heerenduinenweg (route naar het strand).
- Zonnepanelen tegen de nieuwe dijken van de Sluseilanden.

- Zonnepanelen en windturbines op braakliggende terreinen. Er zijn veel terreinen die jarenlang braak liggen vanwege langlopende ontwikkelprocessen. Die terreinen moeten benut worden met (mobiele) zonnepanelen en windturbines.
- De kans voor TATA Steel voor een beter imago: windturbines combineren met zonnepanelen bij landtongen.
- Een aantal boeren willen hun bedrijven beëindigen. De vrijkomende agrarische gronden kunnen benut worden voor zonnepanelen.

Opmerkingen m.b.t. de rol van bewoners en stakeholders in de transitie:

- Er moet vanuit de gebruikers gedacht worden i.p.v. van bovenaf (bottom-up aanpak) voor een betere relatie tussen de lasten en lusten.
- Voordelen ten goede laten komen aan gebruikers/ bewoners/ ondernemers. Maak gebruik van hun inbreng, creativiteit en motivatie. Op deze manier kunnen mogelijkheden geoptimaliseerd worden i.p.v. dat er weerstand ontstaat bij omwonenden.
- Ga voor kleinere projecten met minder bureaucratie.
- Zonnepanelen kunnen gedeeld worden. Zie: www.zonnepanelendelen.nl

Regelgeving en beleid:

- Men moet het volgende veranderen: mensen straffen die meer opwekken (met hun zonnepanelen) dan dat zij verbruiken. Dat werkt demotiverend voor de verduurzaming.
- Het verminderen van CO₂-emissies als ultiem uitgangspunt (dus geen oerbossen kappen om zonnepanelen te plaatsen).
- Verplichting nodig om grote daken beschikbaar te stellen voor zonnepanelen.
- Verplichting nodig (bouwbesluit) dat alle (grote) daken geschikt moeten zijn om zonnepanelen te plaatsen. Er worden in deze periode meerdere grote distributiecenters en datacenters gebouwd, en de ruimte op deze grote daken kan goed worden benut door zonnepanelen.
- Met de uitwerking worden de plannen meer concreet en zal naar verwachting meer weerstand ontstaan ("not in my backyard"). Er zal sturende wet- en regelgeving moeten komen die het mogelijk maakt om de mogelijkheden omtrent wind en zon daadwerkelijk te benutten. Besturen zullen zorgvuldige afwegingen en keuzes moeten maken om duurzame energie op te wekken. Zij zullen het maatschappelijke verzet moeten kunnen weerstaan. De landelijk overheid moet hen daarbij ondersteunen.

Techniek en innovatie:

- Liggende windturbines op daken (kokers).
- Verf die zonne-energie opwekt gebruiken bij grote oppervlaktes (bijvoorbeeld flatgebouwen).
- Zonnepanelen ook gebruiken als warmtecollectoren (stroom en warmte PVT).
- Kernenergie als alternatief.
- Van de gasleidingen afblijven, deze kunnen worden gebruikt voor waterstofgas
- De opslag van energie speelt een belangrijke rol.
- De combinatie van wind en zon (en eventueel opslag) is gunstig op één stroomaansluiting.
- Mobiele zonnevelden/ zonnewagens. Zie www.energyathome.nl
- Maak gebruik van de volgende bestaande technologie: zonnepanelen met een mat oppervlakte wat helpt tegen spiegeling.

Inpassing van wind en zon in het landschap:

- Hou de afstand van windturbines tot verbouwing op minimaal 1 kilometer.
- Inpassing in het landschap is belangrijk. Zie: www.zoninlandschap.nl
- Deelnemers zien graag geen zonneparken in landschappelijk waardevolle gebieden.
- Op land is de opgave lastig. Deelnemers vragen zich af waarom er niet nog meer op zee kan?

Aandachtspunten:

- Algemene feedback op het proces: “schijnparticipatie”. Vanuit de beredenering dat (1) de deelnemers het gesprek maar voeren over een deel van de opgave, (2) ze de keuze van hun beslissingen/aangegeven voorkeuren niet kunnen overzien (3) veel zaken van bovenaf besloten worden (zoals het aanpassen van bestaande restricties: “waarom vraag je dit aan ons?”)
- Deelnemers uiten de zorg: wie zal de energietransitie betalen?
- Een zorg van een aanwezige die bij de TNO werkt: voor de doorberekening is gerekend met oude rendementen, bijvoorbeeld bij zon op geluidsschermen. Het risico bestaat dat het bod daardoor lager uitkomt dan het daadwerkelijk zou kunnen zijn. Dit is volgens de deelnemer als besproken met iemand van de regio.

Gesprek over de scenario's en bouwstenen:

Gesprek over de scenario's:

Er zijn de meeste blauwe stickers geplakt bij het scenario ‘Maximale Energieopbrengst’, maar dit scenario heeft ook veel oranje gestickerde bouwstenen (vooral zon/wind in de natuur). Volgens de deelnemers kunnen de meeste bouwstenen uit dit scenario wel. Er worden veel kansen gezien bij zonnepanelen op grote daken, gevels en parkeerterreinen en windturbines langs snelwegen, bedrijventerreinen en langs de Noordzeekanaal. Laaghangend fruit (daken, etc.) benutten wordt ook als belangrijk gezien. Daarna kan er eventueel verder worden gekeken.

De ambitie ‘Nieuw Energielandschap’ spreekt de aanwezigen het minste aan. Dit komt ook doordat de kostenefficiënte maatregelen daar niet in zitten.

Overige opmerkingen m.b.t. de scenario's:

- De opmerking: “ik vind dat energie niet bij de grenzen ophoudt. Dus zonder een goed beeld van Noord-Holland Noord, en zonder een goed beeld van de warmteoplossingen zijn de scenario's voor alleen zon en wind koffiedikkijken”.

Gesprek over de bouwstenen:

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zonnepanelen op grote daken** komt als veruit de favoriet naar boven.
- **Zon op parkeerplaatsen:** kansrijke locaties zijn hier Telstar, IKEA, Velserveduinplein en het strand bij Bloemendaal en IJmuiden.
- **Zonnepanelen op gevel:** dit wordt ook als een goede optie gezien maar wel onder de voorwaarde dat dit in de architectuur goed ingepast wordt.
 - Volgens de deelnemers zou je gemakkelijk bij het MSD-terrein Waardepolder panelen in welke kleur dan ook kunnen installeren. Ook het oude Shell-kantoor aan het IJ en flatgebouwen worden als voorbeelden genoemd.

- Bij **zonnepanelen op geluidschermen** merkt een aanwezige op dat dit inmiddels aan weerszijden kan. En plaats ook *meer* geluidschermen.
- **Windturbines langs snelwegen** krijgt ook veel groene stickers.

Over gemixte bouwstenen:

- **Zonnepanelen rondom recreatie:**
 - Het kan wel onder de volgende *voorwaarden*: als het wordt gebruikt voor de elektriciteit die daar op dat terrein nodig is; als het zorgvuldig wordt ingepast i.c.m. natuurontwikkeling; als het financieel voordelig is voor de eigenaar.
 - Argumenten tegen: aanwezigen geven aan geen landschapsvervuiling te willen in recreatie- en natuurgebieden.
- **Zonnepanelen op waterwingebied:**
 - Deelnemers die voorstander zijn noemen de volgende voorwaarde: als het niet de biodiversiteit en het zicht aantast.
- **Zonnepanelen in jong duinlandschap:**
 - Kansrijke locaties: op het circuit in Zandvoort mag het wel (het biedt kansen en die moeten we benutten). Op deze plek moeten er veel zonnepanelen geplaatst worden. De opmerking: “Als je zo’n vervuilende activiteit onderneemt, dan kan dat niet meer zonder dat je compenseert”.
 - Argumenten tegen: we moeten de duinen sparen.
- **Windturbines op en rondom industrie:**
 - Argumenten voor: je moet vervuiling bij de bron aanpakken. Bij hoogovens is veel windopbrengst en daarnaast kan je op de eilandjes bij de IJmond makkelijk met zonnepanelen aan de slag (voor het imago van TATA Steel zou dit goed zijn).
 - Argumenten tegen: als je wind op en rondom industrie zet, dan wordt de vervuiling meer uitgestoten en verspreidt het zich makkelijker.

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- **Wind en zon in het duingebied:**
 - De opmerking: “duingebied en natuur moet je behouden”. Zowel voor de eigen rust – met windturbines ga je er minder graag heen – als voor de dieren (zij ondervinden eveneens hinder)
 - Ook is het aanbrengen van energie-infrastructuur in de natuur schadelijk.
 - Hoewel iemand ook opmerkt: “maar als we de opgave niet kunnen realiseren buiten het duingebied/natuurgebied, dan moet je wel uitwijken”.
- **Zon boven snelwegen:** dit geeft een extra lijn in het landschap, die van grote afstand zichtbaar is. Als je overal zonnepanelen ziet, dan schrik je ervan. Een beter alternatief: energieopwekkend asfalt.
- **Cultuurhistorische erfgoed:** de deelnemers geven duidelijk aan dat hier geen zon of wind mag komen.
 - De opmerking: “als zonnepanelen op de oerdijken worden geplaatst, kunnen we net zo goed gevelpanelen op Beekestijn (landgoed) plaatsen”.

Scenario banner:

Onderstaande tabellen laten de resultaten van het stickeren zien, namelijk het aantal groene en oranje stickers die bij elke bouwsteen zijn geplakt. Een kruis ('X') in de kolom "Niet geplakt" betekent dat op de bouwsteen geen sticker is geplakt.

SCENARIO 1: Maximale energieopbrengst				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Zon op grote daken		9	0	
Zon op waterwingebied		1	2	
Zon op gevel		3	0	
Zon op parkeerplaatsen		3	0	
Zon op agrarische grond:	Rondom recreatie	1	2	
	Langs infrastructuur	3	0	
	Langs spoorwegen	0	1	
	Rondom natuur	0	6	
	Langs bedrijfsterrein	1	0	
	Reserveringsgebieden	1	0	
	Tuinbouwgebieden	1	0	
Zon op stortplaatsen				X
Zon op spoorwegberm		0	1	
Zon boven snelweg		0	4	
Zon op geluidsschermen NZ/OW		5	0	
Wind				
Wind op agrarische grond:	Langs snelwegen	5	0	
	Langs spoorwegen	2	0	
	Langs het Noordzeekanaal	3	0	
	Als icoon op het circuit			X
	Langs bedrijfsterrein	3	0	
Wind in duingebied		0	7	

SCENARIO 2: Kostenefficiënt				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Zon op grote daken		2	0	
Zon op parkeerplaatsen		5	0	
Zon op spoorbermen		1	0	
Zon op agrarische grond:	Langs bedrijfsterrein			X
	Binnen 3km MS-netwerk			X
Zon op stortplaatsen				X
Wind				
Windturbines: op en rondom industrie		2	1	

SCENARIO 3: Nieuw energielandschap			
Bouwsteen	# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon			
Zon op grote daken	1	0	
Zon op agrarische grond:	Strandwallen		X
	Veenlandschap	1	2
	Rondom recreatie	0	1
	Op stelling van Amsterdam	0	1
	Jong duinlandschap	1	2
Tuinbouwgebieden			X
Zon op gevel	1	0	
Zon op waterwingebied	0	1	
Zon boven snelweg	0	2	
Zon op dijken			X
Wind			
Zoekgebied wind:	Langs stadsranden	0	5
	Langs kanalen	2	0
	Langs oude oer ijdijken	1	0